

BANKA PERFORMANSI ÜZERİNDE YÖNETİM KURULU BÜYÜKLÜĞÜNÜN ETKİSİ

Mehmet AYGÜN^(*)
Ashhan TAŞDEMİR^(**)
Ertuğrul ÇAVDAR^(***)

Özet: Bu çalışmada banka performansı üzerinde yönetim kurulu büyüklüğünün etkisi incelenmiştir. 2006–2008 yıllarını kapsayan çalışmada İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören 12 özel ve kamu bankası verilerinden yararlanılmıştır. Ampirik analizlerde regresyon ve korelasyon analizleri kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda banka karlılıkları ile yönetim kurulunun büyüklüğü arasında negatif ve istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Buna karşın piyasa temelli gösterge olarak kullanılan Tobin's q ile yönetim kurulu büyüklüğü arasında pozitif ve anlamlı sonuçlar görülmektedir. Çalışmada elde edilen önemli bir bulgu da, bankaların halka açıklılık oranı ile karlılık arasında pozitif buna karşın banka risklilik göstergeleri ile performans arasında negatif bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Kurulu Büyüklüğü, Banka Performansı, Büyüklük, Karlılık.

Abstract: In this paper, the effect of the size of the Board of Directors is examined on bank perform. The data in the study cover 12 private and public banks traded on Istanbul Stock Exchange ranging between 2006 and 2008. The regression and correlation analysis are used in the empirical analysis. The result of the empirical test reveals that, there is a negative and statistically significant relationship between bank profitability and the size of the Board Directors. On the other hand, it is found that there is a statistically significant positive linkage between the Tobin's Q as a Proxy for market and the size of the Board Directors. One of the important findings of this study is that, whereas the relationship between the public offering rates of banks and bank profitability is statistically positive, relationship between bank risk indicators and bank performance is statistically negative.

Key Words: Size of Board, Bank Performance, Size, Profitability.

I. Giriş

Yönetim kurulu bir şirketin stratejik karar alma, temsil ve en üst seviyede yürütme organıdır. Yönetim kurulu kararlarını alırken ve bunları uygularken, şirketin piyasa değerinin mümkün olan en üst seviyeye çıkarılmasını hedefler. Yönetim kurulu bunun bilinci içerisinde şirket işlerini, pay sahiplerinin uzun vadeli ve istikrarlı bir kazanç sağlamasını temin edecek şekilde yürütür. Bunu yaparken, pay sahipleri ile şirketin büyüme gereği arasındaki hassas dengenin de bozulmamasına özen gösterir.

^(*)Yrd. Doç. Dr. Yüzüncü Yıl Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü

^(**)Arş. Gör. Hacettepe Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü

^(***)Arş. Gör. Dr. Yüzüncü Yıl Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü

Yönetim kurulunun yapısı (büyüklüğü) ve firma performansı arasındaki ilişki kurumsal yönetimin temel konularından biri olmaya devam etmektedir (Cheng, 2008). Konuya olan ilginin artmasında özellikle son yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan şirket skandallarının önemli bir payı olmuştur.

Konuya ilişkin teorik tartışmalarda, yönetim kurulundaki üye sayısının fazla olmasının firma etkinliğini azaltıcı bir unsur olduğu ifade edilmektedir (Lipton ve Lorch, 1992). Diğer bir ifade ile yönetim kurulundaki üye sayısı ile firma performansı arasında negatif bir ilişkinin olduğu öne sürülmüştür. Yapılan çalışmalarda (Yermack, 1996, Eisenberg ve diğerleri, 1998, Conyon ve Peck 1998, Cheng ve diğerleri 2008) söz konusu bu negatif ilişki ampirik olarak ispatlanmıştır. Buna karşın yönetim kurulu büyüklüğü ile firma performansı arasında ilişkinin olmadığını veya pozitif bir ilişkinin olduğunu ortaya koyan çalışmalar da (Black ve diğerleri 2003, Kiel ve Nicholson 2003 ve Bonn ve diğerleri 2004) mevcuttur.

Bankacılık sektörü üzerine konuya ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde karma sonuçların elde edildiği görülmektedir. Adams ve Mehran (2005) banka yönetim kurulu büyüklüğü ile banka performansı arasında pozitif bir ilişkinin varlığını ortaya koymuştur. Buna karşın Staikouras ve diğerleri (2007) ise negatif bir ilişki tespit etmişlerdir. Tüm bu sonuçlar, yönetim kurulu büyüklüğünün performans üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu noktasında tartışmalara yol açmış ve konuya ilişkin çok sayıda ampirik çalışma yapılmıştır. Konuya ilişkin olarak yapılan literatür taramasında Türk Bankacılık Sektörü üzerine ampirik bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle çalışma son derece önemlidir.

Bu çalışmanın temel amacı, yönetim kurulu büyüklüğünün banka performansı üzerindeki etkisini incelemektir. Çalışma 2006–2008 yıllarını kapsamakta ve söz konusu yıllarda İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB)'ye kayıtlı 12 özel ve kamu bankasına ait verilerden yararlanılmıştır. Çalışmada, banka performans göstergesi olarak biri muhasebe temelli (Aktif Karlılığı-AKAR), diğeri piyasa temelli (Tobin's q-Q) olmak üzere iki değişken kullanılmıştır. Çalışmada temel bağımsız değişken olarak yönetim kurulundaki üye sayısı esas alınmıştır. Bunun yanı sıra bankalara özgü değişkenler, kontrol değişkeni olarak kullanılmıştır. Ampirik analizlerde regresyon ve korelasyon analizlerinden yararlanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda literatürdeki çalışmalar ile tutarlı bir biçimde yönetim kurulu üye sayısı ile banka karlılıkları arasında negatif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler görülmüştür. Çalışmada elde edilen önemli bir bulgu da, kurumsal yönetim göstergesi olarak kullanılan banka halka açıklılık oranı ile banka performansı arasında pozitif ve istatistiksel olarak oldukça anlamlı ilişkinin varlığıdır. Buna karşın, banka performansı ile banka risklilik göstergeleri arasında negatif ve anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Girişi takiben ikinci bölümde literatürde yapılan çalışmalar özetlenerek kavramsal çerçeve oturtulmuştur. Üçüncü bölümde ampirik analizlerde kullanılan değişkenler ve model

tanıtılmıştır. Dördüncü bölümde analiz sonuçları yer almaktadır. Son bölüm sonuçların değerlendirilmesine ayrılmıştır.

II. Literatür Taraması

Lipton ve Lorsch (1992) ve Jensen (1993) yönetim kurulu üye sayısının fazla olduğu firmalarda idarecilerin üst yönetim politikalarını daha az eleştirmesinden dolayı fonksiyonsuz hale geldiklerini öne sürmüşlerdir. Bunun yanı sıra, yazarlar kurulda yer alan üye sayısının fazla olması halinde firmanın büyük koordinasyon problemleri, daha yavaş karar alma ve daha fazla riskten kaçınma gibi verimlilik kayıpları ile karşı karşıya kalacağını ifade etmektedirler. Dolayısı ile yönetim kurulundaki üye sayısı ile performansı arasında negatif bir ilişkinin olduğu öne sürmüşlerdir.

Konuya ilişkin yapılan ampirik çalışmalar incelendiğinde bazı istisnalar dışında (Jong ve diğerleri 2000, Black ve diğerleri 2004, Kiel ve Nicholson 2003) genel olarak bu negatif ilişkinin varlığının ortaya konduğu görülmektedir.

Yönetim kurulundaki üye sayısı ve firma performansı arasındaki ilişkiyi ölçmeye yönelik Yermack (1996) tarafından yapılan çalışma önemlidir. Konuyla ilgili daha sonraki yıllarda yapılan çalışmalarda, bu çalışma da olduğu gibi Yermack'ın (1996) çalışmasının esas alındığı görülmektedir. 1984–1991 yıllarını kapsayan ve toplam 492 ABD firma verisini kullandığı çalışmada Yermack (1996) firma performansı üzerinde yönetim kurulu büyüklüğünün etkisini araştırmıştır. Çalışmada, firma performans göstergesi olarak ROA ve Tobin q kullanılmıştır. Yapılan ampirik analiz sonucunda Yermack (1996) yönetim kurulu büyüklüğü ile firma performans göstergeleri arasında negatif ve istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde etmiştir.

1992–1994 yıllarını kapsayan ve toplam 879 Küçük ve Orta Büyüklükteki Fin firmaları üzerine yapmış oldukları çalışmalarında Eisenberg ve diğerleri (1998) yönetim kurulu üye sayısı ile firma karlılığı arasında negatif ilişkinin varlığını ortaya koymuşlardır.

Beş Avrupa Ülkesi (İngiltere, Fransa, Hollanda, Danimarka ve İtalya) üzerine yaptıkları çalışmalarında Conyon ve Peck (1998) yönetim kurulu büyüklüğü ve firma performansı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. 1992–1995 yıllarını kapsayan çalışmaları sonucunda yazarlar, temsil modelini destekler biçimde, analiz kapsamında yer alan tüm ülkelerde firma performansı ile yönetim kurulu büyüklüğü arasında negatif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler elde etmişlerdir.

Bonn ve diğerleri (2004) Avusturalya ve Japonya firmaları üzerine yaptıkları çalışmaları sonucunda, Japon firmaları için yönetim kurulu büyüklüğü ile firma performansı arasında negatif bir ilişkinin olduğunu belirlemişlerdir. Buna karşın Avusturalya firmaları için istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler elde edememişlerdir. Benzer biçimde Küçük ve Orta Ölçekli Danimarka firmaları üzerine yaptıkları çalışmalarında Bennedsen ve diğerleri (2008) yönetim kurulu üye sayısı ve performans arasında anlamlı ilişkiler

bulamamışlardır. Buna karşın yazarlar, yönetim kurulundaki üye sayısının yediden fazla olması halinde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde etmişlerdir.

Cheng ve diğerleri (2008) Forbes 500'e kayıtlı farklı sektörlerden 350 firmanın 1984–1991 yıllarını kapsayan çalışmaları sonucunda yönetim kurulu büyüklüğü ile firma performans göstergeleri arasında literatür ile tutarlı negatif ve istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar bulmuşlardır.

Bankacılık sektörü üzerine yapılan çalışmalarda da yönetim kurulu büyüklüğü ile banka performansı üzerinde diğer sektörlerden farklı sonuçların elde edildiği görülmektedir.

Fodelberg ve Griffith (2000) ABD bankacılık sektörü üzerine yaptıkları ve toplam 100 banka verisinden yararlandıkları çalışmalarında banka performansı ile yönetim yapısı arasında doğrusal olmayan bir ilişki elde etmişlerdir.

Adams ve Mehran (2005) 1959–1999 yıllarını kapsayan çalışmalarında ABD bankacılık sektöründe yönetim kurulu büyüklüğü ve kompozisyonu ile banka performansı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yapılan analiz sonucunda yönetim kurulu kompozisyonu ile banka performansı arasında istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilememiştir. Buna karşın yönetim kurulu büyüklüğü ile banka performansı arasında pozitif ve anlamlı sonuçlar tespit edilmiştir. Yazarlar ortaya çıkan bu durumu bankacılık sektöründe yönetim kurulu sayısına getirilen kısıtlamaların ters etkili (counter-productive) olabileceği şeklinde yorumlamışlardır.

Alonso ve Gonzalez (2006) altı OECD ülkesine ait 66 banka verisi üzerine yaptıkları çalışmalarında yönetim kurulu büyüklüğü ile banka performansı arasında karma sonuçlar elde etmişlerdir.

Zulkaflı ve Samad (2007) Asya pazarlarında faaliyette bulunan 107 banka verisini kullandığı çalışmasında yönetim kurulu büyüklüğü ile banka performansı olarak kullandıkları ROA ve Tobin's q arasında istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edememişlerdir.

Tanna ve diğerleri (2007) İngiltere'de faaliyette bulunan 18 banka verisini kullandıkları çalışmalarında banka etkinliği üzerinde yönetim kurulu büyüklüğünün etkisini incelemişlerdir. 2001–2006 yıllarını kapsayan çalışmaları sonucunda yazarlar yönetim kurulu büyüklüğü ile banka etkinliği arasında pozitif ancak istatistiksel olarak düşük anlamlılığa sahip ilişkiler tespit etmişlerdir.

Staikouras ve diğerleri (2007) 2002–2008 yıllarını kapsayan ve toplam 52 banka verisinden yararlandıkları çalışmalarında yönetim kurulu büyüklüğü ve kombinasyonu ile banka performansları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Yapılan analiz sonucunda banka karlılıkları ile yönetim kurulu büyüklüğü arasında negatif ve istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde etmişlerdir.

III. Veri, Değişkenler ve Metodoloji

Bu çalışmada, Türk Bankacılık Sisteminde yönetim kurulu büyüklüğünün banka performansı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmada İMKB'ye kayıtlı 12 kamu ve özel bankanın verilerinden yararlanılmıştır. İMKB'de işlem gören banka sayısı 17'dir. Bu bankalardan Türkiye Kalkınma Bankası ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası yapıları gereği analiz kapsamı dışında tutulmuştur. Çalışma 2006–2008 yıllarını kapsamaktadır. Ampirik analizlerde kullanılan veriler İMKB resmi internet sayfası (www.imkb.gov.tr) ve Türkiye Bankalar Birliği'ne ait internet sayfası (www.tbb.org.tr) veri tabanlarından sağlanmıştır.

Çalışmada, bağımlı değişken olarak biri muhasebe esaslı (Aktif Karlılığı-AKAR) diğeri piyasa esaslı (Tobin's q-Q) olmak üzere iki performans ölçütü kullanılmış ve aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

$$AKAR_{it} = \text{Dönem Net Karı}_{it} / \text{Toplam Aktifler}_{it}$$

Tobin's q firma performans göstergesi olarak kullanılan ve firmanın büyüme göstergesi olarak kabul edilen bir orandır. İlk olarak 1969 yılında James Tobin tarafından hesaplanmış olan bu oran firmanın pazar değerinin varlıkların yerine koyma maliyetine oranlanması ile hesaplanmaktadır. Uygulamada yerine koyma maliyetinin hesaplanması güçtür. Bu nedenle Tobin's q oranı daha sonra Linderberg ve Ross (1981), Lewellen ve Badrinath (1997) ve Chung ve Pruitt (1994) tarafından tekrar hesaplanmıştır. Chung ve Pruitt (1994) tarafından geliştirilen yaklaşık Tobin's q değeri şöyle hesaplanmaktadır:

$$\text{Yaklaşık } Q = \text{MVE} + \text{PS} + \text{DEBT} / \text{TA}$$

MVE, firmanın hisse senedinin piyasa fiyatı ile hisse senedi sayısının çarpımını,

PS, tercihli hisse senedinin fiyatı ile hisse senedi sayısının çarpımını,

DEBT, firmanın borçlarını,

TA, toplam varlık tutarını göstermektedir.

Chung ve Pruitt (1994) tarafından geliştirilen yaklaşık q değerinin hesaplanmasında varlıkların yerine koyma maliyetinin defter değerine eşit olduğu varsayılmaktadır. Çalışmada q oranının hesaplanmasında Chung ve Pruitt (1994) formülü esas alınmış ve Q değeri şöyle hesaplanmıştır:

$$Q_{it} = \text{Piyasa Değeri}_{it} / \text{Defter Değeri}_{it}$$

Çalışmada kullanılan temel bağımsız değişken Yönetim Kurulu Büyüklüğüdür (KURUL). KURUL bağımsız değişkeni, bankaların mali yılsonunda yönetim kurulundaki üye sayısını göstermektedir.

Çalışmada ayrıca bankalara özgü bir takım faktörler kontrol değişkeni olarak kullanılmıştır. Söz konusu bu değişkenler; bankalar tarafından verilen krediler, banka büyüklüğü, risk göstergeleri ve faaliyet giderleridir.

Bankalara özgü değişkenlerden en önemlisi, bankalar tarafından kişi veya kurumlara verilen kredilerdir. KREDİ değişkeni, banka toplam kredilerin

toplam aktiflere oranlanması ile elde edilmiştir. Bir bankanın kredi portföyünün kalitesi, banka performansı açısından son derece önemlidir. ABD ticari bankaları üzerine yaptıkları çalışmalarında Duca ve McLaughlin (1990) banka karlılıklarında meydana gelen değişimin önemli ölçüde bankalar tarafından verilen ancak tahsil edilemeyen ve bu nedenle karşılık ayrılan borçlar ile ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Bu çalışmada, kredi riski göstergesi olarak iki değişken kullanılmıştır. Bunlar:

$$RISK1 = \text{Takipteki Krediler/Toplam Aktifler}$$

$$RISK2 = \text{Kredi Değer Düşük Karşılığı/Toplam Aktifler}$$

Söz konusu bu risk göstergeleri ile firma performansı arasında negatif bir ilişki beklenmektedir.

Banka performansı üzerinde etkili olan diğer bir değişken faaliyet giderleridir. Faaliyet giderlerinin karlılık ile negatif bir ilişki içinde olması beklenmektedir. Çalışmada faaliyet giderleri göstergesi olarak iki oran kullanılmıştır. Bunlar;

$$GIDER1 = \text{Faiz Giderleri/Toplam Aktifler}$$

$$GIDER2 = \text{Personel Gideri+Kıdem Tazminatı Gideri/Toplam Aktifler}$$

Çalışmada bankalara özgü kullanılan diğer faktörler; Banka Büyüklüğü (BUYUK), Banka Yaşı (YAS) ve Halka Açıklılık Oranıdır (ACIK). Banka varlıklarının doğal logaritması alınarak hesaplanan BUYUK değişkeni, maliyet farklılıklarını ve ürün ve risk çeşitlendirmesini kontrol etmek amacıyla kullanılmıştır. Geleneksel olarak büyüklük ile performans arasında pozitif bir ilişki beklenmektedir. Banka performansı üzerine yaptıkları çalışmalarında Smirlock (1995), Akhavein ve diğerleri (1997) ve Shehzad ve diğerleri (2009) büyüklük ile performans arasında pozitif bir ilişki tespit etmişlerdir. Benzer biçimde Birleşik Arap Emirlikleri bankacılık sektörü üzerine yapmış olduğu çalışmada Al-Tamimi (2006) banka büyüklüğü ile performans arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler elde etmiştir. Ancak, büyüklük ile banka performansı arasında negatif veya ilişkisizlik olduğunu ortaya koyan çalışmalar da (Hirtle 2005, Kobeissi 2004, Magalhaes ve diğerleri 2008) mevcuttur. Bu nedenle çalışmada firma büyüklüğü ile performans arasında doğrusal olmayan bir ilişki beklenmektedir.

Çalışmada, yönetim kurulu büyüklüğüne bağlı olarak banka yaşının performans üzerindeki etkisi de incelenmiştir. Banka yaşı olarak iki gösterge kullanılmıştır. Bunlar;

YAS1 = Bankanın kuruluş yılı esas alınarak 2008 yılından farkı alınarak hesaplanmıştır.

YAS2 = Bankanın halka açıldığı yıl ile 2008 yılı arasındaki farktır.

Çalışmada son olarak bir kurumsal yönetim göstergesi olan Halka Açıklılık Oranı (ACIK) kullanılmıştır.

Tablo 1'de ampirik analizlerde kullanılan değişkenlere ilişkin özet istatistik bilgileri yer almaktadır. Tablodan görüldüğü gibi analiz kapsamında yer alan bankaların yönetim kurulundaki üye sayısı ortalama 9,27'dir.

Performans göstergelerinin yaklaşık değeri AKAR % 2 ve Tobin's q ise 7 civarındadır. Bankaların ortalama olarak 46 yaşında olduğu ve halka açıklılık oranlarının ise yaklaşık % 24 olduğu görülmektedir. Analiz kapsamında yer alan bankaların toplam aktifleri içerisinde kredilerin payının % 41 civarında olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Özet İstatistik

DEĞİŞKEN	GÖZLEM SAYISI	MİNİMUM	MAKSİMUM	ORTALAMA	ST. SAPMA
AKAR	36	,01	,03	,0189	,00649
Q	36	,43	73,30	6,9408	16,14704
KURUL	36	6,00	11,00	9,2778	1,36510
HACIK	36	,00	,52	,2441	,14811
YAS1	36	9,00	84,00	46,3333	22,88605
YAS2	36	,00	22,00	11,9444	7,16318
BUYUK	36	6,30	8,05	7,3906	,48021
KREDİ	36	,00	,68	,4164	,18580
RISK1	36	,00	,04	,0053	,00783
RISK2	36	,00	,05	,0099	,00861
GIDER1	36	,01	,11	,0686	,02191
GIDER2	36	,01	,04	,0177	,00902

Tablo 2'de korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Performans göstergelerinden AKAR ile yönetim kurulu büyüklüğü arasında negatif, buna karşın halka açıklılık oranı ile pozitif ve istatistiksel olarak sırasıyla % 5 ve % 1 düzeyinde anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir. Buna karşın Tobin's q ile yönetim kurulu büyüklüğü, banka yaşı ve banka büyüklüğü arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Tablo 2: Korelasyon Tablosu

	AKAR	Q	KURUL	HACIK	YAS1	YAS2	BUYUK	KREDİ	RISK1	RISK2	GIDER1	GIDER2
AKAR	1,000											
Q	-,052	1,000										
KURUL	-,354*	,361*	1,000									
HACIK	,648**	,133	,009	1,000								
YAS1	,139	,477*	,054	,471*	1,000							
YAS2	-,039	,378*	,396*	,185	,288	1,000						
BUYUK	,268	,376*	,012	,563**	,696**	,265	1,000					
KREDİ	-,175	,217	-,089	-,215	,394*	,311*	,042	1,000				
RISK1	-,185	,087	-,224	,033	,128	-,315*	,228	-,050	1,000			
RISK2	-,408*	-,137	,379*	-,218	-,319*	-,178	-,201	-,098	-,051	1,000		
GIDER1	,117	-,045	-,187	,035	,268	,231	-,041	,517**	,198	-,386*	1,000	
GIDER2	-,288	-,224	-,116	-,350*	-,412*	-,472*	-,171	-,366*	-,067	,436*	-,648*	1,000

** ve * sırasıyla % 1 ve % 5 düzeyinde anlamlılığı göstermektedir.

IV. Ampirik Analiz Sonuçları

Yönetim kurulu büyüklüğü ve banka performansı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla konuya ilişkin daha önce yapılan çalışmalarda (Yermack 1996, Eisenberg ve diğerleri 1998, Staikousis ve diğerleri 2007, Cheng ve diğerleri 2008) kullanılan model esas alınmıştır. Bu çalışmada kullanılan metodolojiye benzer biçimde, söz konusu çalışmalarda geliştirilen model aşağıdaki gibidir:

$$PERFORMANS_{it} = \beta_0 + \beta_1 (YÖNETİM KURULU BÜYÜKLÜĞÜ) + \beta_2 (BANKAYA ÖZGÜ FAKTÖRLER) + \varepsilon \quad (1)$$

Yukarıda ifade edildiği gibi, çalışmada bankaya özgü faktörler olarak: Banka riskliliği (RİSK1, RİSK2), Faaliyet giderleri (GİDER1, GİDER2), Likidite göstergesi (KREDİ), Banka büyüklüğü (BUYUKLUK), banka yaşı (YAS1, YAS2) ve Halka Açıklılık Oranı (ACIK) değişkeni kullanılmıştır. Dolayısı ile analize tabi tutulacak modelimiz aşağıdaki gibidir:

$$PERFORMANS (AKAR, Q) = \beta_0 + \beta_1 KURUL + \beta_2 HACIK + \beta_3 YAS1 + \beta_3 YAS2 + \beta_4 BUYUK + \beta_5 KREDI + \beta_6 RİSK1 + \beta_7 RİSK2 + \beta_8 GİDER1 + \beta_9 GİDER2 + \varepsilon \quad (2)$$

Tablo 2’de geliştirilen modele ilişkin regresyon analizi sonuçları yer almaktadır. Tablo 2 Panel A’da performans göstergesi olarak kullanılan AKAR ile bağımsız ve kontrol değişkenleri arasındaki ilişkiyi gösteren regresyon analizi sonuçları görülmektedir. Panel A’da görüldüğü gibi yönetim kurulu büyüklüğü ile AKAR arasında negatif ve istatistiksel olarak % 10 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır. Bu sonuç banka yönetim kurulundaki üye sayısında meydana gelen bir artışın banka karlılığında azalmaya yol açtığı şeklinde değerlendirilebilir. Elde edilen önemli sonuçlardan biri de, banka riskliliğinin göstergesi olarak kullanılan Takipteki Krediler (RİSK1) ve yaş değişkenleri (YAS1, YAS2) ile banka karlılığı arasında negatif ve istatistiksel olarak oldukça anlamlı ilişkilerin var olduğudur. Kredi Değer Düşük Karşılığı (RİSK2) ile AKAR arasında da negatif ancak istatistiksel olarak anlamlı olmayan ilişkiyi de dikkate aldığımızda, banka riskliliklerinde meydana gelen artışın performans üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Regresyon analizinde elde edilen önemli bir bulgu da, kurumsal yönetim göstergesi olarak kullanılan Halka Açıklılık Oranı (ACIK) ile AKAR arasında pozitif ve % 1 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu sonuç, firmaların halka açıklılık oranının artması ile banka performansı arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu diğer bir ifade ile kurumsal yönetimin banka performansını artırıcı bir unsur olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 2 Panel B’de performans göstergesi olarak kullanılan Tobin q ile bağımsız ve kontrol değişkenleri arasındaki ilişkiyi gösteren regresyon analizi sonuçları yer almaktadır. Yatırımcıların bakış açısını yansıtan Tobin q ile yönetim kurulu büyüklüğü arasında pozitif ve % 10 düzeyinde istatistiksel bir anlamlılık konusudur. AKAR sonuçlarından farklı olarak Tobin q ile faaliyet

giderleri arasında negatif ve % 10 düzeyinde istatistiksel bir anlamlılık görülmektedir.

Tablo 3: Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler ve Parametreler	PANEL A	PANEL B
	Bağımlı Değişken: AKAR	Bağımlı Değişken: Q
KURUL	-,270 (-1,871)*	,370 (1,748)*
HACIK	,581 (3,763)***	-,055 (-,242)
YAS1	-,362 (-1,955)*	,337 (1,243)
YAS2	-,325 (-2,201)**	,211 (,977)
BUYUK	,308 (1,743)*	-,031 (-,119)
KREDİ	-,030 (-,186)	,230 (,966)
RİSK1	-,438 (-3,544)***	,278 (1,538)
RİSK2	-,159 (-1,138)	-,264 (-1,290)
GİDER1	,091 (,572)	-,392 (-1,675)*
GİDER2	-,278 (-1,603)	-,003 (-,011)
F DEĞERİ	7,888***	2,343*
DÜZ. R ²	,662	,277
GÖZLEM SAYISI	36	36

***, ** ve * sırasıyla % 1, % 5 ve % 10 düzeyinde anlamlılığı göstermektedir.

V. Sonuç ve Genel Değerlendirme

Bu çalışmada Türk Bankacılık sektöründe yönetim kurulu büyüklüğünün firma performansı üzerindeki etkileri incelenmiştir. 2006–2008 yıllarını kapsayan çalışmada İMKB'ye kayıtlı 12 özel ve kamu bankası verilerinden yararlanılmıştır. Ampirik analizlerde regresyon ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Yapılan analizlerde biri muhasebe esaslı (AKAR) diğeri piyasa esaslı (Tobin's q) olmak üzere iki performans göstergesi kullanılmıştır. Çalışmada temel bağımsız değişken banka yönetim kurulu büyüklüğüdür. Çalışmada ayrıca bankalara özgü bir takım faktörler kontrol değişkeni olarak kullanılmıştır.

Yönetim kurulu, halka açık firmaların kurumsal yönetiminde önemli bir role sahiptir. Bu nedenle yönetim kurulu büyüklüğünü belirleyen faktörlerin neler olduğu önemli bir sorundur. Son yıllarda özellikle ABD'de yaşanan şirket skandalları sonucunda firma yönetim kurullarının yapısı ve büyüklüğü oldukça ilgi çeken bir konu olmuştur. Konuya ilişkin yapılan teorik tartışmalarda yönetim kurulundaki üye sayısının fazla olmasının firma etkinliğini (performansını) azaltacağı ayrıca kurulda alınacak olan kararlar üzerinde uzlaşma noktasında bir takım sıkıntılar yaşanacağı öne sürülmüştür. Yapılan ampirik çalışmalar bu görüşü destekler biçimde –istisnalar olmakla birlikte– yönetim kurulu büyüklüğü ile firma performansı arasında negatif ilişkinin var olduğunu ortaya koymuştur.

Türk Bankacılık sektörü üzerine yapılan çalışma sonucunda yönetim kurulu büyüklüğü ile banka performansı olarak kullanılan AKAR arasında literatür çalışmaları ile tutarlı bir biçimde negatif ve istatistiksel olarak % 10 düzeyinde anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Diğer bir ifade ile banka yönetim kurulundaki üye sayısında meydana gelen artış, bankanın karlılıkları üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Buna karşın performans göstergesi olarak kullanılan Tobin's q ile yönetim kurulundaki üye sayısı arasında pozitif ve istatistiksel olarak % 10 düzeyinde anlamlı bir sonuç elde edilmiştir.

Çalışmada elde edilen önemli bir bulgu da, banka risklilik göstergeleri ile performans arasında negatif ve anlamlı sonuçların varlığıdır. Diğer bir ifade ile bankaların risklilik göstergelerinde meydana gelen artışlar, performans üzerinde olumsuz bir etki yaratmaktadır. Çalışmada bunun yanı sıra, kurumsal yönetim göstergesi olarak analize dahil edilen, bankaların halka açıklılık oranı ile performans arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilmiştir.

Kaynaklar

- Adams, R. B., ve Mehran, H. (2005), "Corporate Performance, Board Structure and its Determinants in the Banking Industry", Working Paper, Federal Reserve Bank of New York
- Akhavein, J., A. Berger ve Humphrey, D. (1997), "The Effects of Mega Mergers on Efficiency and Prices: Evidence from a Bank Profit Function", *Review of Industrial Organization*, 12, ss. 95-139.
- Al-Tamimi, H. H. A. (2006), "The Determinants of the UAE Commercial Bank Performance", *Journal of Transnational Management*, 10, 4, ss. 35-47
- Alonso, P.A., ve Gonzalez, E.V. (2006), "Corporate Governance in Banking: The Role of Board of Directors", Working Paper, Universitat Autònoma de Barcelona, <http://selene.uab.es/dep-economia-empresa/documents/06-4.pdf> Erişim Tarihi: 16.07.2009.
- Bennedsen, M., Kongsted, H. C. ve Nielsen, K. M. (2008), "The Causal Effect of Board Size in The Performance of Small and Medium-Sized firms", *Journal of Banking & Finance*, Vol. 32, (6), ss. 1098-1109.
- Black, B. S., S. Jang ve Kim, W. (2004), "Does Corporate Governance Affect Firms' Market Value? Evidence from Korea", Working Paper, Stanford Law School.
- Bonn, I., Yoshikawa, T., ve Phan, P. H. (2004), "Effects of Board Structure on Firm Performance: A Comparison between Japan and Australia", *Asian Business & Management*, Vol. 3, ss. 105-125.
- Cheng, S., (2008), "Board Size and the Variability of Corporate Performance", *Journal of Financial Economics* 87, ss. 157-176.
- Cheng, S., Evans, J. H ve Nagarajan, N. J. (2008), "Board Size and Firm Performance: the Moderating Effects of the Market for Corporate

- Control”, *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 31, ss. 121-145.
- Chung, Kee H. ve Stephen W. Pruitt, (1994), “A Simple Approximation of Tobin’s q”, *Financial Management*, C: 23, No: 3, ss. 70-74.
- Conyon, M., ve Peck, S. (1998), “Board Size and Corporate Performance: Evidence from European Countries”, *European Journal of Finance*, Vol. 4, ss. 291-304.
- Duca, J., ve McLaughlin, M. (1990), “Developments Affecting the Profitability of Commercial Banks”, *Federal Reserve Bulletin*, 76(7), ss. 477-498.
- Eisenberg, T., Sundgren, S. ve Wells, M. T. (1998), “Larger Board Size and Decreasing Firm Value in Small Firms”, *Journal of Financial Economics*, Vol. 48, No. 1, ss. 35-54.
- Fodelberg, L., ve Griffith, J. M. (2000), “Control and Bank Performance”, *Journal of Financial and Strategic Decisions*, Vol. 13, No. 3, ss. 63-69.
- Hirtle, B. (2005), “The Impact of Network Size on Bank Branch Performance”, Working Papers, Federal Reserve Bank of New York.
- Jensen, M., (1993), “The Modern Industrial Revolution, Exit and the Failure of Internal Control Systems”, *Journal of Finance* 48, ss. 831-880.
- Jong, A., DeJong, D. V., Mertens, G., ve Wasley, C. (2000), “The Role of Self-Regulation in Corporate Governance: Evidence and Implications from the Netherlands”, *Journal of Corporate Finance*, 11, ss. 473-503.
- Kiel, G. C., ve Nicholson, G. J. (2003), “Board Composition and Corporate Performance: How the Australian Experience Informs Contrasting Theories of Corporate Governance”, *Corporate Governance*, 11, ss. 189-205.
- Kobeissi, N. (2004), “Ownership Structure and Bank Performance: Evidence from the Middle East and North Africa”, Working Paper, <http://www.erf.org.eg/> Erişim Tarihi: 15.07.2009
- Lewellen, Wilbur G., ve S.G. Badrinath (1997), “On the Measurement of Tobin’s q”, *Journal of Financial Economics*, Vol. 44, ss. 77-122.
- Lindenberg, E. B., ve S. A. Ross, (1981), “Tobin’s q Ratio and Industrial Organization”, *Journal of Business*, January, ss. 1-32.
- Lipton, M., ve Lorsch, J. W. (1992), “A Modest Proposal for Improved Corporate Governance”, *Business Lawyer*, Vol. 48, No. 1, ss. 59-77.
- Magalhaes, R., Gutierrez, M., ve Tribo, J. A. (2008), “Banks’ Ownership Structure, Risk and Performance”, Working Paper, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1102390 Erişim Tarihi: 21.07.2009
- Shehzad, C. T., Scholtens, B., ve De Haan, J. (2009), “Bank Size, Income Composition and Earning Volatility”, Working Paper, <http://www.iea.ie/conferences/2009/ShehzadScholtensaDeHaanPaper.pdf> Erişim Tarihi: 02.08.2009

- Smirlock, M. (1995), "Evidence on the (non) Relationship between Concentration and Profitability in Banking", *Journal of Money, Credit and Banking*, 17, ss. 69-83.
- Staikouras, P. K., Staikouras, C. K., ve Agoraki, M. E. K. (2007), "The Effect of Board Size and Composition on European Bank Performance", *European Journal of Law and Economics*, 23, ss. 1-27.
- Tanna, S., Pasiouras, F., ve Nnadi, M. (2007), "The Effect of Board Size on the Efficiency of UK Banks", *Economics, Finance and Accounting Applied Research Working Paper Series*, <http://ssrn.com/abstract=1092252>
Erişim Tarihi: 01.08.2009
- Yermack, D. (1996), "Higher Market Valuation of Companies with a Small Board of Directors", *Journal of Financial Economics*, Vol. 40, No. 2, ss. 185-211.
- Zulkafli, A.H., ve Samad, F.A. (2007), "Corporate Governance and Performance of Banking Firms: Evidence from Asian Emerging markets", *Advances in Financial Economics* 12, ss. 49-74.